

**AFSPRAKEN AANPAK PROBLEMATIEK VERVOER NAAR SCHOOL VOOR JEUGDIGEN
MET EEN VOOGD OF GEZINSVOOGD VAN DE GI
GEMEENTEN IN DE REGIO NOORDOOST-BRABANT, SEPTEMBER 2023**

Samenvatting

Een GI kan onder hun toezicht geplaatste kinderen in het kader van de maatregel gedwongen uit huis plaatsen. Vaak komen zij terecht in een andere gemeente dan die waar zij met hun ouders wonen. Het kan zijn dat het in die gevallen in het belang van die kinderen is dat zij hun vertrouwde school blijven bezoeken. In ieder geval voor een bepaalde periode, totdat bijvoorbeeld bij een crisisplaatsing duidelijk is waar het perspectief zal zijn of wanneer de plaatsing anderszins van zeer tijdelijke aard is.

In die gevallen is het dan vaak noodzakelijk dat deze kinderen gebruik maken van leerlingenvervoer naar de school in de gemeente van herkomst. Voor het organiseren en financieren van leerlingenvervoer hebben de gemeenten regelingen en budget. Aanvragen van de GI voor het gebruik maken hiervan hebben echter vaak weinig tot geen kans van slagen gelet op de voorwaarden die aan die regelingen verbonden zijn. De behandeling van de aanvragen verloopt daardoor stroef. Gi's (en gemeenten) zijn er veel tijd mee kwijt en de kinderen die het vervoer nodig hebben zijn de dupe.

Ouders hebben een wettelijke plicht om (een deel van) de kosten van vervoer te dragen, máár wanneer GI's hen hierop aanspreken geven zij vaak niet thuis: zij kunnen niet betalen of willen dit niet. Gi's kunnen ouders niet dwingen om te betalen.

In Brabant hebben bestuurders van gemeenten en (onder meer) van GI's zich verenigd in de "Leading Coalition". Daar heeft men zich voorgenomen om belangrijke administratieve knelpunten en belemmeringen in het werk van de GI's aan te pakken. Waaronder het probleem inzake het leerlingenvervoer. In de regio NO hebben de gemeenten nu, op basis van een onderzoek naar de problematiek, afspraken gemaakt om dit probleem aan te pakken. In een later stadium kunnen ook andere Brabantse regio's hierbij aansluiten.

Voor de toepassing van de gemeentelijke regelingen voor leerlingenvervoer "woont" een kind op de plek waar het duurzaam verblijft. Bij de hiervoor genoemde uithuisplaatsingen "wonen" de uit huis geplaatste kinderen dus op hun tijdelijke opvang-adressen. Het woonplaatsbegrip in de Jeugdwet is anders. Voor de toepassing van die wet "woont" een kind daar waar het kind zijn woonadres had onmiddellijk voorafgaand aan de uithuisplaatsing. Omdat onder beide regelingen de gemeente waar het kind woont moet betalen, is het zo dat het tijdelijke verblijf in het kader van de Jeugdwet

betaald moet worden door de gemeente van herkomst, terwijl vervoer naar de school in het kader van de regeling leerlingenvervoer betaald moet worden door de gemeente waar het kind tijdelijk verblijft. Daarbij is het uitgangspunt in de regelingen leerlingenvervoer dat alléén vervoer wordt bekostigd naar de "dichtstbijzijnde toegankelijke school". De school in de gemeente van herkomst is over het algemeen niet de dichtstbijzijnde school.

De regeling in de Jeugdwet wordt (zeker als de plaatsing een tijdelijk karakter heeft) als rechtvaardiger ervaren dan die in de regelingen leerlingenvervoer. Immers, de gemeente van herkomst is (in ieder geval in theorie) betrokken bij het gezin en de problematiek. De gemeente waar het kind tijdelijk verblijft heeft met de hele situatie eigenlijk niets te maken.

Op zoek naar oplossingen voor het probleem zijn verschillende mogelijkheden onderzocht :

- Financiering op grond van de gemeentelijke regelingen leerlingenvervoer: zoals al aangegeven, dit is lastig maar in de regelingen zijn wel uitzonderingen te maken voor leerlingen van het speciaal onderwijs. Echter, alléén voor een zeer beperkte periode en leerlingen van het reguliere basisonderwijs vallen er buiten.
- Financiering op grond van de hardheidsclausule in de gemeentelijke regelingen leerlingenvervoer : dit kan wel in individuele gevallen, maar kan alleen algemeen Brabants beleid worden als alle gemeenten dit in een (eenduidige) beleidsregel vastleggen. Dit is een omslachtige oplossing
- Financiering vanuit de in Brabant vastgestelde regeling voor financiering van Bijzondere kosten van de Gi's: dit kan wel, maar ligt niet voor de hand. In de regeling bijzondere kosten is aan de Gi's een naar eigen bevindingen in te zetten budget toegekend. Inzet van leerlingenvervoer vereist echter regie en betrokkenheid van de betreffende gemeenten.

Gelet op het voorgaande is afgesproken het vervoer naar de school in de gemeente van herkomst, zowel als het gaat om speciaal onderwijs als om regulier onderwijs, door de gemeente van herkomst te financieren op basis van de Jeugdwet. Dat is in lijn met de financiering van de verblijfsplek op zich. De gemeente van herkomst is in het kader van de Tandemaanpak, betrokken bij het gezin en bij de plaatsing en kan samen met de GI afwegingen maken. Het gaat om tijdelijke financiering, tot maximaal het eind van het lopende schooljaar.

De gemeente van herkomst (waar de school is gevestigd en die moet betalen) en de gemeente waar het kind tijdelijk verblijft (die het vervoer praktisch moet regelen) zorgen er samen voor dat op een aanvraag van de GI zo snel mogelijk wordt besloten en dat e.e.a. zo snel mogelijk wordt geregeld. Daartoe stellen de gemeenten speciale contactpersonen aan die makkelijk bereikbaar zijn voor de Gi's en die elkaar ook goed kunnen vinden. De beoordeling wordt gedaan aan de hand van een door de GI aan te leveren beperkte set informatie. Mocht het onverhoopt zo zijn dat er in een gemeente een contactpersoon ontbreekt of deze niet te bereiken is of anderszins sprake is vertraagde besluitvorming (buiten toedoen van de GI) , dan mogen kinderen hiervan niet de dupe worden. In die gevallen kan de GI alsnog gebruik maken van het budget bijzondere kosten en (tijdelijk) zélf vervoer regelen en betalen. Dit totdat de gemeente van herkomst alsnog een besluit heeft genomen op de aanvraag.

Achtergrond en Aanleiding

Gecertificeerde instellingen voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (GI's) voeren kinderbeschermingsmaatregelen uit. Kinderbeschermingsmaatregelen worden aan ouders opgelegd door de rechter wanneer er sprake is van " ernstige bedreiging van de ontwikkeling" van een minderjarige én de zorg die in verband met het wegnemen van de bedreiging noodzakelijk is onvoldoende wordt geaccepteerd. Er zijn twee verschillende kinderbeschermingsmaatregelen:

A. Ondertoezichtstelling (OTS):

Dit is een tijdelijke inperking van het ouderlijk gezag, gericht op herstel van dit gezag. De ouders moeten zich houden aan de aanwijzingen van een gezinsvoogd. De gezinsvoogd is in dienst van de GI .

B. Beëindiging van het ouderlijk gezag :

Dit is een definitieve maatregel omdat er geen perspectief op verbetering is.

In plaats van de ouders wordt het gezag toegekend aan de GI, die een voogd aanstelt

Kinderen die te maken krijgen met een kinderbeschermingsmaatregel komen in veel gevallen uit gezinnen met multi-problematiek en kampen mede daardoor zélf ook vaak met zeer complexe problematiek.

De beide genoemde maatregelen worden in de meeste gevallen tegen de wil van de ouders opgelegd. In geval van een OTS kan er sprake zijn van een (tijdelijke) gedwongen uithuisplaatsing van de jeugdige. In geval van beëindiging van het ouderlijk gezag is in bijna alle gevallen sprake van een gedwongen uithuisplaatsing. Die plaatsing is op zich vaak al problematisch, want er is een tekort aan verblijfsplekken voor kinderen met zeer complexe problemen. Als er dan toch een plek is gevonden, is dat vaak op afstand, in een instelling of pleeggezin gevestigd in een andere gemeente dan waar de ouders van de kinderen wonen. De GI doet dan een beroep op gemeentelijk leerlingenvervoer wanneer het in hun visie **in het belang van de jeugdige is dat deze (voorlopig) de vertrouwde school of dagbesteding kan blijven bezoeken.**

Ouders hebben de wettelijke plicht om te voorzien in (de kosten voor) verzorging en opvoeding van hun kinderen, inclusief (kosten voor) vervoer . Die wettelijke plicht geldt óók als er een kinderbeschermingsmaatregel is opgelegd. Echter, ouders die te maken krijgen met gedwongen uithuisplaatsing zijn vaak niet bereid om aan die plicht te voldoen. En in geval er sprake is van een voogdijmaatregel, zijn de ouders vaak niet meer in beeld.

Jeugdbeschermers beleven de aanvragen leerlingenvervoer bij de gemeenten en de behandeling ervan als zeer tijdrovend en complex. Dit, terwijl de GI's aangeven toch al tijd tekort te komen om kwaliteit te kunnen leveren.

Gevolg is dat jeugdigen vaak een bepaalde periode geen onderwijs of dagbesteding kunnen volgen en soms dat zij, terwijl dit in de visie van de GI inhoudelijk ongewenst is, gedwongen moeten veranderen van school of dagbesteding.

In Brabant hebben bestuurders van gemeenten en (onder meer) van GI's zich verenigd in de "Leading Coalition". Daar heeft men zich voorgenomen om belangrijke administratieve knelpunten en belemmeringen in het werk van de GI's aan te pakken. Waaronder het probleem inzake het leerlingenvervoer. In de regio NO hebben de gemeenten nu, op basis van een onderzoek naar de problematiek, afspraken gemaakt om dit probleem aan te pakken. In een later stadium kunnen ook andere Brabantse regio's hierbij aansluiten.

Aard van het probleem

Wanneer voogden of gezinsvoogden van de GI's zich wenden tot gemeenten met een aanvraag voor leerlingenvervoer krijgen zij te maken met de volgende problemen:

- De casus past vaak niet binnen de bepalingen van de gemeentelijke regelingen leerlingenvervoer onder meer omdat de jeugdige naar regulier onderwijs gaat
- De verschillende gemeenten hebben inhoudelijk andere regelingen
- De verschillende gemeenten hanteren andere procedures voor de aanvraag (o.a. welke informatie en stukken meegezonden moeten worden bij de aanvraag)
- In een crisis-situatie moet snel besloten kunnen worden en dat lukt niet altijd
- Gemeenten (de gemeente waar het kind tijdelijk woont in een instelling of bij een pleeggezin en de gemeente waar het kind naar school gaat) zijn het onderling oneens over wie zou moeten betalen. Dit heeft vooral te maken met begrippen "woonplaats" en "dichtstbijzijnde toegankelijke school" in de gemeentelijke verordeningen
- Vervoer moet vaak op zeer korte termijn ingezet kunnen worden en dat is niet altijd mogelijk. Er moet bijvoorbeeld plaats zijn in het door de gemeente ingekochte groepsvervoer

Gemeenten hebben op hun beurt vaak moeite met aanvragen vanuit de GI omdat:

- Er is vaak sprake van crisis en vervoer zou de volgende dag ingezet moeten worden. Gemeenten willen wel graag de kans krijgen een aanvraag zorgvuldig te beoordelen en te toetsen aan de regels, daar is tijd voor nodig.
- Als er sprake is van taxivervoer moet de gemeente contact hebben met de vervoerder om na te gaan of er al een route is naar de school of er iets aangepast kan worden in de routes, ook dat kost tijd.
- Aanvragen worden vaak niet compleet ingediend door de GI : een besluit kan pas rechtmatig genomen worden als de aanvraag compleet is.

Ter illustratie: casussen

- Jeugdige is vanwege een crisis uit huis geplaatst naar een voorziening in een andere gemeente. Vader is overleden, veel trauma. Enige stabiele factor voor jeugdige is de school (regulier basisonderwijs) en daar gaat het ook heel goed. Advies van GI, School en Samenwerkingsverband is om kind voorlopig op deze school te houden. Gemeente waar jeugdige vandaan komt heeft 4 weken betaald op noemer crisis, maar wil vervolgens dat

gemeente waar jeugdige nu geplaatst is gaat betalen. Deze gemeente weigert want is van mening dat kind naar dichtstbijzijnde school in deze gemeente moet overstappen.

- Jeugdige is in crisis uit huis geplaatst. Aanvraag past niet, zou hardheidsclausule moeten worden. Gemeente wil pas leerlingevervoer via hardheidsclausule bekostigen als éérst duidelijk is of de ouder een vergoeding voor vervoerskosten kan krijgen via bijzondere bijstand. Dit duurt lang. In die periode kan kind niet naar school.
- Moeder is met de kinderen opgenomen voor een gezinsopname in voorziening. Dit is tijdelijk, kinderen blijven op school (regulier basisonderwijs) in woonplaats. Vervoer nodig om de periode te overbruggen. Afweging gemeente duurt lang. Kinderen periode niet naar school geweest.
- Jeugdige is in crisis uit huis geplaatst. Ging eerder met de fiets naar school in de buurt. Door uithuisplaatsing is dat niet meer mogelijk. Jeugdige wil graag op huidige school blijven zeker omdat nog niet duidelijk is wat er ná de crisisopname gaat gebeuren. Gemeente wijst vergoeding af omdat jeugdige eerder ook met de fiets naar school kon en dit nu ook zou kunnen naar een dichtstbijzijnde school.
- Kinderen zitten in een crisis-pleeggezin en moeten in andere gemeente naar school. Gemeente waar crisis-pleeggezin is gevestigd wil wel betalen, maar heeft een contract met bepaalde taxi-bedrijven die "vol" zitten, vooral voor jonge kinderen onder de 12 geen capaciteit want onvoldoende begeleiders.

Veel problematiek hangt samen met een uithuisplaatsing in een crisis-situatie, omdat dan het perspectief nog niet duidelijk is en er in de voorbereiding van de plaatsing nog geen aanvraag is gedaan bij de gemeente. Als eenmaal duidelijk is dat een uithuisplaatsing langer gaat duren en op welke plek, dán kan zo mogelijk toegewerkt worden naar schoolgang in de gemeente waar dit perspectief is. Helaas duren crisis-plaatsingen tegenwoordig ongewenst lang, omdat er vaak geen verblijf-plek is in de voorziening waar het perspectief gelegen is.

Voorts kan er ook sprake zijn van een uithuisplaatsing die qua aard en inhoud tijdelijk is (een opname in het kader van diagnostiek of behandeling). Ook in die gevallen is het vaak (niet altijd, soms is er juist onderwijs verbonden aan het centrum voor diagnostiek of behandeling) wenselijk dat de kinderen de vertrouwde school blijven bezoeken, omdat het de bedoeling is dat zij binnen een afzienbare termijn weer terugkeren naar huis.

Woonplaatsbeginsel

Waar woont een jeugdige? Dat is van belang, omdat zowel in de Jeugdwet als in de regelingen Leerlingenvervoer is bepaald dat de gemeente waar de jeugdige woont aan de lat staat waar het gaat om de kosten van respectievelijk jeugdzorg of leerlingenvervoer.

Woonplaats in Regelingen Leerlingenvervoer: een kind woont waar het verblijft. Dus wanneer het kind in een instelling of pleeggezin verblijft is de woonplaats van het kind de gemeente waar die instelling of het pleeggezin is gevestigd.

Woonplaats in de Jeugdwet: wanneer een kind verblijft bij een jeugdhulpaanbieder, pleegouder, in een instelling voor opvang of voor beschermd wonen, is de woonplaats de *gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaand aan het verblijf zijn woonadres had*.

Tot twee jaar geleden was het woonplaatsbegrip in de Jeugdwet hetzelfde als in de regelingen leerlingenvervoer. Dat betekende echter dat een gemeente met relatief veel capaciteit voor (crisis)verblijf van jeugdigen volgens de Jeugdwet, ook voor al dit verblijf en de met het verblijf samenhangende kosten moest betalen. Dit terwijl de meeste van die jeugdigen afkomstig waren uit een andere gemeente. Dit werd als zeer onrechtvaardig ervaren. Daarom is de Jeugdwet hierop aangepast.

Wanneer nu een jeugdige door de GI uit huis wordt geplaatst naar een andere gemeente, blijft de oorspronkelijke woongemeente op basis van de Jeugdwet verantwoordelijk voor de kosten van die plaatsing. Maar wanneer er dan vervoer nodig is vanuit de nieuwe verblijfplaats van de jeugdige in die andere gemeente naar de school in de oorspronkelijke woonplaats, is de gemeente waar de jeugdige verblijft daarop aanspreekbaar op grond van de regeling leerlingenvervoer. Daardoor wordt een gemeente waar verblijfs capaciteit is wederom extra belast met kosten, dit keer voor leerlingenvervoer. Evenals destijds bij de financiering in het kader van de Jeugdwet, wordt dit als niet rechtvaardig ervaren.

Omvang van het probleem

JBB geeft aan in de regio NO gemiddeld per jaar in 40 casussen te maken te hebben met problemen rond de aanvraag voor leerlingenvervoer. Per casus is men gemiddeld 30 uur bezig (voogd of gezinsvoogd, teamleider, ondersteuner, zorgbemiddelaar).

Van LDH en WSG zijn geen aantallen bekend. Ervan uitgaande dat JBB 70 % van de maatregelen uitvoert, WSG 25 % en LDH 5 % zou je kunnen stellen dat het bij WSG gaat om ongeveer 14 casussen per jaar en bij LDH om 3 casussen per jaar. Totaal tellen we dan 57 casussen per jaar waarin de problematiek rond de aanvragen voor leerlingenvervoer speelt.

Inhoud Regelingen Leerlingenvervoer

Bestudeerd zijn de regelingen van de gemeenten 's-Hertogenbosch, Boekel, Maashorst, Oss

De vier gemeenten werken grotendeels volgens de modelverordening VNG. Afwijkingen en toevoegingen daarop zijn hieronder per gemeente aangegeven.

Onderwerp	Volgens modelverordening VNG	Afwijkingen / toevoegingen
Doel	Gehele of gedeeltelijke bekostiging toekennen aan ouders voor het goedkoopst passend vervoer van de leerling van de woning/opstapplaats naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor de leerling en terug.	
Doelgroep	<ul style="list-style-type: none"> - Leerlingen uit speciaal onderwijs SO - Leerlingen uit voortgezet speciaal onderwijs VSO - Leerlingen die een basisschool met bijzondere richting bezoeken (op basis van geloof of levensovertuiging) die op afstand is 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Leerlingen met een structurele beperking in regulier basis- of voortgezet onderwijs (aan te tonen met een medische verklaring) 	
Dichtstbijzijnde toegankelijke school	Men kan in aanmerking komen voor leerlingenvervoer naar de dichtstbijzijnde school die het soort onderwijs aanbiedt dat toegankelijk is voor het kind.	
Drempelbedrag en eigen bijdrage	Aan ouders/verzorgers van leerlingen van basisscholen en speciale scholen voor basisonderwijs geldt, wanneer het inkomen boven een bepaalde grens ligt een drempelbedrag. Daarnaast kan aan ouders/verzorgers van leerlingen van basisscholen bij een afstand woning-school van meer dan 20 km een inkomensafhankelijke bijdrage worden gevraagd. Er kan geen eigen bijdrage worden opgelegd aan ouders van kinderen op het voortgezet onderwijs.	
Vormen van leerlingenvervoer	<ul style="list-style-type: none"> A. Openbaar vervoer (OV abonnement) B. Eigen vervoer: vergoeding mogelijk, maar eigen bijdrage kan gevraagd worden afhankelijk van afstand tot de school : afhankelijk van inkomen C. Aangepast vervoer met taxi / taxibus 	
Woonplaats	De aanvraag moet gedaan worden bij de gemeente waar de jeugdige woont. De jeugdige woont daar waar hij feitelijk en structureel verblijft. Het is daarvoor niet relevant in welke gemeente de jeugdige en de ouders staan ingeschreven. Wanneer een jeugdige tijdelijk in een andere gemeente verblijft, bijvoorbeeld in verband met noodzakelijke opvang, dient de aanvraag voor vervoer in principe bij die gemeente ingediend te worden.	
Uitzondering wanneer sprake is van crisisopvang	De vraag of het altijd redelijk is dat de gemeente, waar de jeugdige tijdelijk opgevangen wordt, de vervoerskosten moet dragen. Daarom : Wanneer een jeugdige in een crisissituatie tijdelijk in een andere gemeente verblijft, zal de gemeente waar de jeugdige vandaan komt tijdelijk het vervoer bekostigen: voorwaarden zijn : <ul style="list-style-type: none"> - De leerling blijft de eigen school bezoeken 	Gemeente Maashorst : maximaal 12 weken bekostiging van het vervoer

	<ul style="list-style-type: none"> - Er is eerder al een vervoersvoorziening toegekend door deze gemeente - De intentie is dat de jeugdige terugkeert naar deze gemeente. Daarom heeft deze uitzondering een tijdelijk karakter van maximaal 6 weken 	
Na 6 weken crisisopvang	<p>Na 6 weken stopt de vergoeding. Er kan dan een vervoersvoorziening worden aangevraagd bij de gemeente waar de leerling gedurende die periode feitelijk woont. Dit verzoek wordt dan beoordeeld op basis van de eigen verordening van die gemeente. Aangezien er in een dergelijke situatie over het algemeen geen sprake is van de dichtstbijzijnde toegankelijke school, bestaat er vaak geen recht op een vergoeding. In een dergelijke situatie dienen de gemeente waar het kind vandaan komt en de gemeente waar de leerling verblijft in onderling overleg te treden om de situatie voor de leerling zo goed mogelijk op te lossen. De kosten voor een dergelijke oplossing zouden gedragen kunnen worden door de gemeente waar het kind vandaan komt (op basis van de hardheidsclausule Leerlingenvervoer of de Jeugdwet), waarbij de gemeente van de verblijfplaats van de leerling wel het vervoer organiseert. Wanneer duidelijk is waar de leerling definitief zal gaan verblijven, eindigt de tussen de gemeenten gemaakte afspraak en neemt de gemeente, waar de leerling nu definitief verblijft, een besluit.</p>	<p>Gemeente Boekel vermeldt deze passage niet</p> <p>Gemeente Oss neemt deze passage op en vermeldt daarbij dat dit geldt voor speciaal onderwijs</p>
Bij de aanvraag in te leveren informatie/stukken	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Schoolverklaring ➤ Verklaring samenwerkingsverband ➤ Medische verklaring (als kind met beperking naar regulier onderwijs) ➤ Verklaring als bezwaar tegen onderwijs van andere richtingen (als speciale richting) ➤ Inkomensverklaring ➤ Verklaring waarom kind niet met OV of fiets naar school kan 	
Behandeling: proces en termijn	Binnen 8 weken (met een uitloop van nog eens 4 weken). In de tussentijd zelf regelen.	Maashorst (geldt voorsnog alleen voor voormalige gemeente Landerd, regelingen moeten nog worden geharmoniseerd voor hele gemeente Maashorst) : Digitaal aanvraagproces. Aan einde van proces kan de

		<p>aanvrager al zien of er wel of geen aanspraak gemaakt kan worden. Eventueel schakelen met beleidsadviseur leerlingenvervoer.</p> <p>Gemeente Oss Toetsingskader : Bij crisisopvang van een leerling uit een andere gemeente in de gemeente Oss beoordeelt de gemeente Oss naar aanleiding van een ontvangen aanvraagformulier de situatie van de leerling en de noodzaak tot leerlingenvervoer. Het gaat meestal om een plotselinge ontstane situatie, de aanvraag zal daarom <u>met voorrang in behandeling worden genomen</u></p> <p>Oss: aanvraag via de site, administratie handelt af, tenzij complex, dan speciale medewerkers die contact opnemen met de aanvragers. Als out of the box aanvragen: hardheidsclausule in werking, altijd beoordeling door beleidsmedewerker.</p>
Hardheidsclausule	<p>Door middel van toepassing van de hardheidsclausule kan van alle bepalingen van de verordening worden afgeweken. Het college vraagt zo nodig advies van deskundigen. Ter voorkoming van ongewenste precedentwerking moet toepassing van de hardheidsclausule worden onderbouwd met argumenten die betrekking hebben op de specifieke concrete situatie.</p>	<p>Gemeente Oss (toetsingskader) : Kinderen die tijdelijk, in verband met een crisissituatie, in een andere gemeente verblijven maar <u>regulier onderwijs</u> in de gemeente Oss volgen kunnen ogv de hardheidsclausule in aanmerking komen voor leerlingenvervoer. Er wordt toegekend om de rust in het gezin te bewaren. De gemeente Oss zal het vervoer bekostigen. Met de gemeente waar het kind verblijft moet overlegd worden of het kind kan meerijden naar de school in Oss. Voor kinderen die tijdelijk in de gemeente Oss verblijven en regulier onderwijs volgen in de gemeente van herkomst zal de gemeente van herkomst het vervoer moeten bekostigen. De gemeente Oss zal bekijken of het kind kan meerijden naar de school in de gemeente van herkomst.¹</p> <p>Gemeente Oss : Bij toepassing van de hardheidsclausule toekenning voor</p>

¹ In de praktijk financiert de gemeente Oss inmiddels in deze casussen op grond van de Jeugdwet en niet (meer) op basis van de regeling Leerlingenvervoer/Toetsingskader. Dit is in lijn met het voorstel dat nu in het kader van het onderhavige onderzoek wordt gedaan.

		maximaal 1 schooljaar. Daarna opnieuw beoordelen
--	--	--

De GI's hebben aangegeven de ervaring te hebben dat de regelingen voor leerlingenvervoer van de gemeenten erg van elkaar verschillen. Voor zover het gaat om de vier hiervoor genoemde gemeenten is dat niet het geval: de regelingen zijn bijna gelijklopend. Het verschil zit in de mate waarin gemeenten bereid zijn via de inzet van de hardheidsclausule af te wijken van de eigen regels én of zij dit hebben vastgelegd. Hierboven is aangegeven wat gemeenten hierover hebben vastgelegd.

Kan leerlingenvervoer worden gefinancierd vanuit de Regeling Bijzondere kosten GI's ?

De regeling bijzondere kosten is een provinciale regeling over hetgeen minimaal door de GI voor kinderen vergoed moet worden als de ouders in gebreke blijven. De regeling betreft dus uitsluitend kinderen met een maatregel (OTS of Voogdij). Ouders blijven verantwoordelijk en de GI's moeten hen hierop aanspreken, maar als dit niet tot resultaat leidt, kan gebruik gemaakt worden van de regeling. De regeling is in medio 2021 ingesteld voor alle regio's in Brabant.

Middelen in het tarief

De GI's hebben van de gemeenten de middelen ter beschikking gekregen. Er is voor gekozen om de GI's zélf de regeling te laten toepassen omdat zij de behoeften van de kinderen het beste kunnen inschatten en omdat, als gemeenten de regeling zouden toepassen, dit zou leiden tot een minder uniforme toepassing en een langer proces.

De vergoeding zit in het tarief dat per maatregel wordt vergoed. Het bedrag is gebaseerd op de gemiddelde bijzondere kosten per kind.

Hardheidsclausule voor bovengemiddelde kosten: verdeling kosten volgens verdeelsleutel

Als in een jaar door de GI méér kosten worden gemaakt dan dit gemiddelde, dán kan een beroep worden gedaan op de hardheidsclausule uit de regeling en kunnen deze kosten extra worden vergoed. Wanneer het gaat om extreme extra kosten dan is hierop een voorschot mogelijk. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn in crisissituaties. De kosten die gemeenten maken in het kader van de hardheidsclausule worden per regio opgeteld en verdeeld over de gemeenten volgens de vastgestelde verdeelsleutel voor regionale GI kosten.

Verschillende categorieën kosten, waaronder "kosten met betrekking tot onderwijs"

In de regeling worden verschillende categorieën kosten genoemd die voor vergoeding in aanmerking komen. Eén van deze categorieën is "Kosten met betrekking tot onderwijs". Het betreft kosten die gemaakt moeten worden om te kunnen deelnemen aan het onderwijsprogramma. Het gaat om de volgende kosten:

1. Vervoer naar school of stage
2. Laptop en/of GSM
3. Deelname aan schoolgerelateerde activiteiten
4. Benodigde lesmaterialen

Het is dus mogelijk om vervoer naar school of stage vanuit deze regeling te financieren.

Inkomenstoets voor eigen bijdrage en drempelbedrag ?

Wanneer jeugdigen gedwongen uit huis worden geplaatst komt het voor (met name bij voogdij, maar ook bij een OTS) dat de ouders wel financieel draagkrachtig zijn, maar niet draagwillig zijn richting hun kind. Zij kunnen de kosten van vervoer dan dus (deels) wel vergoeden, maar willen dit niet. Jeugdbeschermers wijzen bij de start van een maatregel en indien van toepassing bij de jaarlijkse evaluatie de ouders op hun financiële onderhoudsplicht. De jeugdbeschermer heeft echter geen bevoegdheden om ouders hiertoe te dwingen. De jeugdbeschermer zal voordat hij een aanvraag voor leerlingenvervoer doet de financiële draagkracht én draagwilligheid van de ouders nagaan. De jeugdige beschikt zelf over het algemeen niet over andere financiële middelen. Wanneer in de beoordeling van een aanvraag door gemeenten een nog een keer een inkomenscheck wordt gedaan leidt tot onnodig meerwerk waarbij de jeugdige alsnog de dupe dreigt te worden.

Analyse

De Gi komt vooral in de problemen bij aanvragen voor leerlingenvervoer in de volgende gevallen:

- Er is sprake van een plotselinge uithuisplaatsing in een crisis-situatie (plotseling, niet voorzienbaar, niet voor te bereiden met het tijdig doen van een aanvraag bij een gemeente) : de vervoersvoorziening zou het liefst morgen getroffen moeten zijn, maar dat strookt niet met het werkproces voor afhandeling van de aanvragen binnen de gemeenten, of,
- er is sprake van een uithuisplaatsing van zeer tijdelijke aard, bijvoorbeeld voor diagnostiek of voor een behandeling, daarbij
- verhuist de jeugdige naar een andere gemeente : de aanvraag voor leerlingenvervoer moet gedaan worden bij die andere gemeente vanwege het woonplaatsbeginsel in de verordening leerlingenvervoer, máár, die gemeente kent de jeugdige en het gezin niet, kent de geschiedenis niet, er is geen enkele band met het kind. Bovendien is er een grote kans dat het kind daar slechts tijdelijk zal verblijven, bovendien
- is wenselijk en in het belang van de jeugdige (en het gezin) dat de jeugdige naar de vertrouwde school blijft gaan in de eigen gemeente : daarmee is de aanvraag bij de gemeente waar de jeugdige tijdelijk verblijft in feite al kansloos, want deze aanvraag zal zeer vaak niet voldoen aan het criterium "dichtstbijzijnde toegankelijke school". Dat geldt zeker als sprake is van regulier basisonderwijs

De verordeningen Leerlingenvervoer bieden deels een oplossing voor deze problematiek :

- Het is mogelijk leerlingenvervoer toe te wijzen voor leerlingen die al eerder leerlingenvervoer toegewezen hadden gekregen in de gemeente van herkomst. Deze gemeente kan voor een periode van 6 weken het leerlingenvervoer blijven betalen. Dan zal het vooral gaan om leerlingen van speciaal onderwijs. Leerlingen van regulier basisonderwijs vallen hier buiten. Bovendien moet dan de intentie zijn dat deze leerling na de crisisperiode terug zal keren in de gemeente van herkomst. Dat is echter niet altijd direct duidelijk. Daarbij is er een beperkte termijn van 6 weken. De meeste crisissituaties zijn niet binnen 6 weken opgelost. De gemeente Maashorst heeft de termijn uitgebreid naar 12 weken, maar ook die termijn lijkt vaak te kort.
- Voor de periode na de voornoemde 6 weken wordt in de verordening aangegeven dat ook dán de gemeente van herkomst ook verder aan zet is (althans, de mogelijkheid heeft) om

het leerlingenvervoer te financieren, terwijl de gemeente waar het kind verblijft dit vervoer dan moet organiseren. De financiering kan op basis van de Jeugdwet of de Hardheidsclausule in de verordening leerlingenvervoer. In de modelverordening is deze bepaling weergegeven als een advies.

Omdat het hier gaat om een vervolg op de regeling voor de eerste zes weken gaat het nog steeds alléén om jeugdigen in het speciaal onderwijs.

- De verordening bevat een hardheidsclausule. Daarmee kan afwijken worden van onder meer woonplaatsbeginsel en de bepaling omtrent de dichtstbijzijnde school. De gemeente Oss heeft, in het kader van die hardheidsclausule, bepaald dat het ook voor jeugdigen die in een crisissituatie buiten de gemeente Oss zijn geplaatst en die naar een reguliere basisschool in Oss willen blijven gaan, de vervoerskosten wil betalen. Zij hebben deze algemene toepassing van de hardheidsclausule vastgelegd in een Toetsingskader. Juridisch is het zo dat de hardheidsclausule uit de verordening alleen toegepast kan worden op individuele gevallen. Algemeen beleid kan niet zonder meer worden afgeleid van de hardheidsclausule. Algemeen beleid moet worden vastgelegd in een beleidsregel. Als we in de regio Noordoost (en ook in de andere regio's in Brabant) op eenzelfde manier willen omgaan met deze jeugdigen moet in alle gemeenten een gelijklopende beleidsregel vastgesteld worden.

Overwegingen

Het gaat hier over jeugdigen die in een crisissituatie uit huis worden geplaatst en op een plek buiten de eigen gemeente terecht komen. Dit is voor zowel de jeugdige als de ouders en de overige gezinsleden een zeer traumatische gebeurtenis. Iedereen is het er over eens dat het voor zo'n jeugdige helpend kan zijn wanneer deze, zolang nog niet duidelijk is waar hij of zij terecht zal komen (terug naar huis ? naar een meer definitieve verblijfsplek buiten het gezin ?) de vertrouwde school blijft bezoeken. Ook wanneer er geen sprake is van een crisissituatie, maar van een relatief kortdurende plaatsing voor diagnostiek bijvoorbeeld of voor behandeling, waarna de jeugdige terug zal keren naar huis, is het voor de jeugdige in veel gevallen helpend wanneer deze naar de vertrouwde school kan blijven gaan. Dit hoeft niet verder onderbouwd te worden.

De gemeente waar de jeugdige na de uithuisplaatsing terecht komt heeft part noch deel aan de problemen in het gezin. De gemeente waar het gezin woont is vaak al wél betrokken. Gelet op de uitgangspunten van het werken in de "Tandem" is er contact en samenwerking tussen de betrokken Jeugdbeschermer en een contactpersoon van de gemeente van herkomst. Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet is gewijzigd omdat het niet billijk was dat een gemeente waar toevallig een verblijfs-accomodatief is gevestigd voor hoge kosten kwam te staan door de plaatsing van jeugdigen afkomstig van buiten de gemeente. Hetzelfde geldt in feite voor kosten voor leerlingenvervoer naar de school in de gemeente van herkomst. Wanneer we dezelfde redenering volgen is het logisch dat de gemeente van herkomst de kosten draagt. In de verordeningen leerlingenvervoer wordt voor jeugdigen van het speciaal onderwijs deze redenering al gevolgd.

De verordeningen leerlingenvervoer van de gemeenten bieden ruimte om, met gebruikmaking van de hardheidsclausule en vervolgens het vastleggen daarvan in een beleidsregel, een basis te bieden voor financiering. Dat betekent echter wél dat, als we GI-cliënten in heel Brabant gelijk willen behandelen, in alle gemeenten een gelijklopende beleidsregel moet worden vastgesteld. Dat is omslachtig. Het is bovendien niet nodig want als gemeenten van herkomst betalen ligt financiering in het kader van de Jeugdwet meer voor de hand.

De regeling voor bijzondere kosten biedt formeel een basis voor de financiering máár dat is niet logisch omdat een belangrijk uitgangspunt voor die regeling de eigen regie van de GI is. De GI moet zélf de voorzieningen die nodig zijn kunnen organiseren en financieren. Bij leerlingenvervoer is dat echter niet het geval, daarvoor heeft de GI altijd de gemeente nodig. Immers, de gemeente waar het kind verblijft moet het vervoer organiseren en deze zal dit alléén doen in opdracht van en in overleg met de woonplaatsgemeente jeugdwet welke instaat voor de financiering. Daarmee pakken die twee gemeenten een belangrijk deel van de regie.

Financiering van het vervoer naar de voor het kind vertrouwde school in de gemeente van herkomst is een te overziene kostenpost gelet op het relatief geringe aantal casussen waarin dit speelt. Het gaat daarom in feite om de bereidheid van gemeenten om de GI's tegemoet te willen komen door een voor hen eenvoudige en voor alle gemeenten eenduidige regeling af te spreken. Daarbij gaat het er niet om om "de GI's" te bevoordelen maar om de kinderen en gezinnen om wie het gaat in een zeer moeilijke en belastende situatie, tegemoet te komen.

Het welslagen van deze regeling staat of valt met het organiseren van een goede bereikbaarheid van de gemeenten voor de GI's. Er moeten vaste contactpersonen zijn die de aanvragen ontvangen en behandelen. We gaan er niet van uit, maar mocht het nu toch zo zijn dat het de GI gedurende één werkweek niet lukt om contact te maken met deze contactpersonen of de behandeling van de aanvraag loopt ernstige vertraging op, dán mogen jeugdigen hier niet de dupe van worden. In die gevallen kán de GI gebruik maken van de regeling bijzondere kosten om zélf het vervoer te organiseren en te financieren. Uiteraard tijdelijk, totdat de gemeente die aan zet is een regeling heeft getroffen. De regeling bijzondere kosten wordt op dit moment geëvalueerd en op een aantal punten bijgesteld. De link met de onderhavige regeling inzake leerlingenvervoer zal in de bijgestelde versie gelegd worden.

De bereidheid van gemeenten om voor deze specifieke gevallen een eenduidige regeling te treffen met de GI's zal wél een grens moeten kennen. Eerder is gesteld dat het gaat om jeugdigen die een (relatief) beperkte periode uit huis worden geplaatst. In die periode wordt gewerkt aan terugkeer naar huis of aan een meer definitieve plaatsing elders. Wanneer een uithuisplaatsing langer gaat duren ligt overgang van de jeugdige naar een school in de buurt van de woonplek voor de hand. Immers, schoolgang nabij de woonplek heeft óók voordelen voor de jeugdige. Bovendien kan de overgang dan goed voorbereid worden. Het begin van een nieuw schooljaar is daarbij inhoudelijk een goed moment voor die overgang. Daarom is het voorstel om de financiering van het vervoer te beperken tot maximaal de duur van het lopende schooljaar. Uiteraard voegt een crisis zich niet in een door ons bepaald kader en kan bij wijze van spreken ontstaan 1 maand voor het einde van het

schooljaar. In dat geval zal overleg tussen gemeente en GI nodig zijn om een goede regeling te treffen in dit individuele geval. Een gemeente kán in zo'n geval besluiten om het vervoer langer te financieren.

Afspraken

De gemeenten in de regio Noordoost-Brabant spreken af :

- In alle gevallen waarin sprake is van een uithuisplaatsing naar een andere gemeente, in een crisis-situatie of in een andere situatie waarbij duidelijk is dat de plaatsing van relatief korte duur is en de GI aangeeft dat het wenselijk is dat de jeugdige de eigen school (regulier en speciaal onderwijs) blijft bezoeken neemt de GI contact op met de gemeente welke volgens de Jeugdwet (woonplaatsbeginsel jeugdwet) verantwoordelijk is (de gemeente van herkomst).
- Deze gemeente neemt de aanvraag van de GI voor leerlingenvervoer met voorrang in behandeling en neemt binnen 1 week een besluit . De behandeling wordt gedaan door een speciaal daarvoor aangewezen (beleids)medewerker / contactpersoon . Wanneer de aanvraag voorzien is van de vereiste informatie (zie verder) , kent de gemeente het vervoer toe. Welke vorm van vervoer is onderwerp van overleg. Het besluit is voor een termijn van maximaal het lopende schooljaar of zoveel korter als de (crisis)plaatsing duurt.
- De financiering vindt plaats op grond van de Jeugdwet. Gemeenten bepalen zélf uit welk budget zij de kosten willen dekken.
- De gemeente van herkomst neemt contact op met de speciale GI-contactpersoon van de gemeente waar de jeugdige tijdelijk verblijft opdat deze gemeente het vervoer zal organiseren: deze gemeente heeft een inspanningsverplichting om dit vervoer zo snel mogelijk te organiseren en daarbij creatief en flexibel te willen zijn.
- De gemeenten stellen een lijst met stukken/informatie op welke de GI moet aanleveren in dit soort gevallen opdat het besluit snel kan worden genomen. De eisen daarbij zijn proportioneel . Uitgangspunt is dat de GI de wenselijkheid van het blijven bezoeken van de vertrouwde school niet inhoudelijk hoeft te onderbouwen.
- De gemeenten besluiten bij jeugdigen met een maatregel en een uithuisplaatsing geen inkomenstoets meer af te nemen bij de ouders.
- Wanneer onverhoopt de aangewezen gemeentelijke beleidsmedewerker/contactpersoon van de gemeente voor de GI niet bereikbaar is of door een andere reden (welke niet te wijten is aan de GI zélf) de behandeling van het verzoek ernstige vertraging oploopt kiezen we voor het belang van de jeugdige en kan de GI zélf (tijdelijk) vervoer regelen en de kosten daarvoor ten laste laten komen het budget bijzondere kosten.
- Lopende het schooljaar houdt de GI contact met de gemeente. Dit kan goed via het "maatje" in de "tandem". Wanneer het er onverhoopt op lijkt dat de plaatsing binnen het lopende schooljaar nog niet zal zijn beëindigd is het uitgangspunt dat de jeugdige overgaat naar de dichtstbijzijnde school. Wanneer ook dáárvóór leerlingenvervoer nodig is dient de GI daarvoor een aanvraag in bij de gemeente waar het verblijf is gevestigd .

Nodig:

- Lijst met contactpersonen voor de Gi's in alle gemeenten = de personen bij wie de aanvraag kan worden ingediend en die (met mandaat) hier op zeer korte termijn een besluit over kunnen nemen. Het zijn ook de personen welke ervoor zorg dragen dat het

vervoer praktisch geregeld wordt wanneer een andere gemeente hierom vraagt. Deze personen moeten goede contacten hebben met hun eigen back-offices zodat financiering snel rond kan komen.

- Lijst met vereiste informatie welke moet worden aangeleverd bij de aanvraag